

Nonnen-minnen på Västergötlands museum och framtidssatsningar på Degeberg

Under 1800-talet förmådde Sverige inte att försörja sin befolkning med livsmedel. Denna fråga engagerade framsträvande personer, som ville verka för förbättringar i jordbruket. En av dessa framstegsivrare var Edward Nonnen, som införde för sin tid moderna metoder i jordbruket på sin gård Degeberg i Rackeby på Kålland. Där startade han landets första lantbruksutbildning. Senare övergick Degeberg i andras ägo, och slutligen köptes i år egendomen av Arne Andreae och hans familj. De planerar nu en jordbruksdrift väl anpassad i tiden med bl.a. omfattande köttdjursuppfödning på bete. För att komplettera försörjningen och bl.a. få medel över till underhåll av Nonnen-minnena på Degeberg vill familjen satsa på produktion av förnybar energi i form av vindkraftverk. Nonnens pionjäranda i jordbruket får här en efterföljd i form av modernt entreprenörskap.

Nonnen-minnen på Västergötlands museum

Verksamheten på Degeberg under Nonnens tid och idag beskrevs måndagen den 16 november under en sammankomst med närmare 20 deltagare på Västergötlands museum i Skara, anordnad av Sällskapet Nonnens Vänner tillsammans med museet. Sällskapet bildades 2005 och är en förening med syfte att bevara minnena från Edward Nonnen (1804-1862) och hans livsverk och att i hans anda främja utvecklingen av svenskt jordbruk, särskilt inom växtodlingsområdet.

På Västergötlands museum finns en imponerande samling föremål från Nonnens hem och ett enormt arkiv som belyser hans engagerade arbete, bl.a. i form av otaliga brev, böcker och anteckningar från föreläsningar i lantbruksutbildningen på Degeberg. Totalt finns ca 300 föremål arkiverade. Ett urval av dessa föremål och av hans korrespondens och litteratur visades under sammankomsten, som leddes av Kerstin Hallin, verksam vid Vänermuseet och styrelseledamot i Nonnensällskapet, och av Ulla Hallbäck, Västergötlands museum.

De båda beskrev Edward Nonnens liv och verksamhet. Han hade sina rötter i Tyskland och England, som då var pionjärländer i fråga om forskning och utveckling i jordbruket. Edward Nonnen studerade bl.a. vid den berömde Albrecht Thaers lantbruksinstitut i Möglin i Tyskland. Med kunskaperna i bagaget köpte han gården Degeberg 1828 och påbörjade förbättringsarbeten där. Till nymodigheterna hörde täckdikning med tegelrör. År 1834 öppnade Nonnen ett lantbruksinstitut på Degeberg. Det var elever med utbildning på Degeberg som senare inrättade lantbruksinstituten på Alnarp i Skåne och Ultuna vid Uppsala, som nu båda ingår i Sveriges lantbruksuniversitet. Såsmåningom tvingades dock undervisningen på Degeberg att upphöra. Efter Edward Nonnens död drev en son gården vidare, men sedan gick den ur släkten. Inredningen i Nonnens hem på Degeberg, hans samlade korrespondens, bibliotek och arkiv i övrigt flyttades från Degeberg och sparades lyckligtvis. År 1937 donerades samlingen till nuvarande Västergötlands museum.

Framtidssatsningar på Degeberg

På Degeberg står bl.a. huvudbyggnaden med lantbruksinstitutets lokaler kvar från Nonnens tid. Under senare tid har gården drivits av tredje generationen Andersson: syskonen Bengt och

Anders Andersson och Eva Widestrand. De har nu ansvarsfullt överlåtit gården på Arne Andreæ och hans familj, som deltog i sammankomsten på Västergötlands museum.

Familjen Andreæ har hittills bedrivit jordbruk på gårdar nära Degeberg och utökar nu driften genom köpet. De kommer att satsa på betesbaserad köttdjursuppfödning, till vilket bl.a. maderna utmed Vänerns stränder skall utnyttjas. Antalet djur utökas från närmare 300 till omkring 500. Köttdjursuppfödningen ligger helt i tiden, eftersom betesdjuren bidrar till öppet landskap och biologisk mångfald, samtidigt som landets köttunderskott motverkas, här med produktion av nötkött rikt på hälsobringande omega-3-fettsyror tack vare betet. Arne Andreæ ser vidare fördelar med Degebergs läge utmed Kållands-kusten, med ett mildt klimat motsvarande växtzon 1, som annars bara finns innanför Sydsveriges kuster. Detta gynnar växtodlingen på åkermarken.

Arne Andreæ tycker det är viktigt med både landskapsvården och bevarandet av Nonnenminnena på Degeberg. Men allt kostar pengar och, bidrag i alla ära, vill han i största möjliga utsträckning stå på egna ben ekonomiskt sett. Därför vill han förstärka gårdens ekonomi genom att bygga vindkraftverk. Arne hoppas på tillstånd till detta och påpekar, att vindkraftverk faktiskt utgör en parentes i landskapets utveckling och utseende. Efter 25-30 år har de tjänat ut, är avskrivna och kan monteras ned. Sedan återfår landskapet sin gamla karaktär. Landet behöver också förnybara energi, och förutsättningarna för vindkraftverk är goda på Kålland.

Arne och hans familj visar genom sina planerade satsningar en utvecklingsanda av modernt slag, där villkoren för familjens försörjning genom jordbruket förenas med de miljöbefrämjande insatser han beskrivit. Edward Nonnens pionjäranda fortsätter här i form av ett modernt entreprenörskap.